

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

127 111 111

BRNO 1980

Jaromír Novák, Jiří Karel, Vlastivědný ústav Bruntál

V šesté výkopové sezoně jsme pokračovali na hrádku v Rýmařově ve východním sektoru. Na celé ploše 300 m² byl skryt humus a nejmladší zásepový horizont IV a V v celkové mocnosti 0,6 m. Na spodní úrovni IV. horizontu, zcela na východním okraji plošiny, jsme odkryli destruktci objektu č. 66. Jeho půdorys, nepravidelný obdélník rozměrů 4 x 2,3 m /orientovaný delší stranou k severu/, byl vyznačený na východní a zčásti na jižní straně základů šířky 0,4 až 0,5 m z volně nepravidelně kladených kamenů do výše 0,3 m. Západní stěna, jak dokazuje destrukce, byla vytvořena z hrázděného zdiva, vztláčenost svislých dřev nezapuštěných do základů dosahovala 2 m a vodorovné rozpěry navazovaly ve výši 0,7 a 1,7 m. Šířka výplně hlinité stěny nepřekročila 20 cm. Východní a jižní stěna byla pravděpodobně hliněná s ojedinelými plošeulazenými kameny.

Výplň objektu tvořily šedozelelé hlíny s velmi četnými, nepravidelně rozloženými zvířecími kostmi. Zlomky keramiky se nacházely opět rozházené po celé ploše, zčásti i vně objektu. Jen několik kusů patří - cích krajáči /inv.č. 064-066-067/ leželo přibližně uprostřed objektu. Krajáč má typicky nahoře ovalený okraj, je široce rozevřený a dolní podříznutou římsou pozvolna navazuje na podlouhle velcíte tělo, které uzavírá rozšířené dno se stopami podsýpky. Zatím bylo zjištěno jediné páskové ucho /dolní část okraje - max. výduť/. Bělavý jemně drsný povrch světle žluté barvy obtáčí v podhrdlí úzký červený pás a okraj nese dekor jednoduché ryté vlnovky.

Také další keramika, v profilu zachovalá mísa /inv.č. 70, džbán/068/, několik fragmentů hrncovitých nádob, okraj rendlíku a dvou nožek s hnědou glazurou uvnitř na zbytku dna, dovolují zařadit objekty do nejmladší fáze osídlení hrádku po zániku objektu č. 28, tedy do druhé poloviny 15. století.

V minulých letech jsme zjistili, že podstatná část III. horizontu v severní části hrádku tvoří sterilní zásep s mocností až 0,7 m. Příčná a podélná sonda prokázaly, že povrch II. horizontu poměrně prudce klesá do středu /objektu č. 50/ nejen k jihu, ale též k východu. Ukázalo se také, že vývoj III. horizontu je značně komplikovaný. Souvrství tohoto horizontu, charakterizované odpady železářské výroby, probíhá ve dvou odlišných fázích. Zčásti se zachovaly in situ /III a/ a nasedají přímo na II. horizont po hrátku významném 1 až 2 cm vrstvičkou humusu. Jen deprese II. horizontu /zčásti odkrytý objekt č. 70/ je vyplněna splachy. Mocnost vrstev se pohybuje do 30 cm a nepokrývají jižní část hrádku. Později byly opět horizontálně překryty převážně sterilními zásepem charakterizovanými žlutými hlínami s kusy rozložených břidlic, svědčících, že byly vybírány z větší hloubky, pravděpodobně při hloubení městského příkopu /vrstvy III. b, c. /. Protože jsme v jižní a západní části našli šikmo vrstvené polohy velmi různorodého složení, ale také odpady železářské výroby, vzniká předpoklad, že buď vrstvy III. a jsou zde uloženy druhotně, nebo, jak prokazuje keramika, železářská výroba pokračovala, avšak na jiném místě a území hrádku bylo využíváno jako odpadliště. Jelikož však i na severu povrch III. horizontu klesá, předpokládané místo železářské výroby můžeme klást jen na místo staršího příkopu, kde jsme také zjistili zbytky pecí. Přesnější lokalizace bude možná po odkrytí přílehlého SZ sektoru. Při vrstvení odpadů na zbývající ploše hrádku vznikly v jižní části i objekty neznámého účelu /např. objekty č. 67/, v jejichž výplni je větší množství keramického materiálu. Ve starší fázi šikmo sypaných vrstev /III d až f/ je poměr světlé a šedé keramiky v poměru 1 : 1. Světlá oxidací keramika má barevnou škálu od bělavé a žlutavé až po růžovou a tmavý okr. Kromě hrubého se vyskytuje již i jemnější ostřívo. K dekoru přistupuje vývalek a červeně malované zboží, které spolu s širokými páskovými uchy potvrzuje výskyt džbánů a krajáčů. Okraje zastupuje typ vzhůru vytažený/vklonený dovnitř - vyvinutý/ a zdobený vodorovnými rýhami, prosté i stříškovitě ovalené okraje, někdy s dekretem jednoduché vlnovky a spodní římsou, trojhrbité okruží i vně vykloněný a svíse seříznutý okraj mísky. Dna mají vždy stopy podsýpky. Zvláštní skupinu tvoří okraje poklic, které jediné zastupují odřezávanou a zlomek uvnitř glazované třínožky.

Podíl tlustostěnného šedého zboží /někdy s engobou/ obsahuje granuly grafitu i jemně drcenou tuhu, malou část střepeň pokrývají bublinky typické pro loštickou keramiku, většina zlomků má ve hmotě i slídu. Typy okrajů jsou málo odlišné, jde především o vyspělá trojhrbitá okruží, límcovitý typ /nižší, zdobený několika linievní vlnovky/ a vzhůru vytažený okraj s rýhami.

Protože již na šikmo vrstvených polohách III d až f byl postaven nadzemní objekt č. 48, který byl narušen objektem č. 28, jehož vznik klademe před r. 1350 je zřejmé, že celé období výroby železa spadá do období kolem r. 1300 s tím, že trvalo poměrně velmi dlouho.

Sondy také prokázaly větší morfologickou členitost starších fází hrádku než jsme původně předpokládali.

Hausberg Rýmařov/Bez Bruntál/. In der sechsten Grabungssaison setzten wir im östlichen Sektor fort, wo auf einer Fläche von 300 m² Humus und der jüngste Aufschüttungshorizont IV und V abgenommen wurden. Die quer durch den Sektor geführte Sonde bewies sehr komplizierte stratigraphische Verhältnisse des III. Horizontes, durch Abfälle der Eisenverhüttung charakterisiert. Die Schichten wurden in situ gefunden und auch in den späteren schräg geschichteten Aufschüttungen im südlichen Teile des Hausberges. Die Keramik weist auf eine verhältnismässig lange Zeitdauer dieser Produktion bei einem Wüstungshorizont um das Jahr 1300. Die Suchschnitte bewiesen auch eine grosse morphologische Gliederung des II. Horizontes.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné